

Богуміла Бердиховська

Божевільний задум В'ячеслава Брюховецького*

Через якихось кільканадцять років після формального відродження Національний університет «Кієво-Могилянська академія» є одним із найпрестижніших вищих навчальних закладів України. Дехто вважає, що це взагалі найкращий університет. Тут викладають найвидатніші українські вчені. Щороку кількадесят зарубіжних учених проводять тут заняття для молодих українців. Адже Могилянка має домовленості про співпрацю з п'ятдесятьма вищими школами світу. Завдяки стипендіям Фулбрайта частими гістьми Академії є професори американських університетів. На шести факультетах (гуманітарному, природничому, правничому, економічному, соціальних наук і соціальних технологій, інформатики) навчається майже дві з половиною тисячі студентів. Стати студентом Кієво-Могилянської академії непросто, тому що це єдиний український університет, зарахування до якого відбувається за системою анонімного тестування. Отже, знайомства й хабарі, які є справжнім лихом українських вищих шкіл, тут не проходять. І хоча це було нелегко, Академія здобула визнання як заклад, де цінуються лише здібності, знання й розум студентів. Для того щоб її студенти були по-справжньому кращими з найкращих, Могилянка організувала цілу мережу колегіумів, які функціонують практично по всій Україні. На карті колегіумів, окрім Києва, – Запоріжжя, Феодосія, Донецьк, Черкаси, Рожнів, Северодонецьк, Херсон, Рогатин, Кременець, Тернопіль, а також Тбілісі в Грузії.

* З польської перекавав Сергій Яковенко.

Незалежні сьогодні університети «Острозька академія» у волинському Острозі та Миколаївський гуманітарний університет ім. П. Могили також починали як філії Могилянки.

Ні для кого, хто знає внутрішньоукраїнські передумови, не підлягає сумніву, що Києво-Могилянська академія – це великий успіх незалежної України. Для всіх знавців сучасної України також є очевидним, що, по суті, це успіх однієї людини: автора ідеї відродження Академії й засновника цього Університету – професора В'ячеслава Брюховецького.

Брюховецький

60-річний В'ячеслав Брюховецький народився недалеко від рідної України – у російському Владикавказі. В 1974 році закінчив факультет журналістики в Київському університеті ім. Тараса Шевченка. Відразу після навчання потрапив до «Літературної України» – офіційного органу Спілки письменників України. На жаль, сімдесяті роки не були сприятливим періодом для праці в цій редакції. Адже саме в цей час настало загострення стосунків української інтелігенції з владою. Прояви національного життя дедалі сильніше й жорстокіше придушувались. У 1972 році на Україні відбувся так заний великий погром (це був фрагмент загальнонарадянської акції проти самвидаву). В ніч з 12 на 13 січня 1972 року було заарештовано 20 найвідоміших діячів культурного життя (зокрема, В'ячеслава Чорновола, Євгена Свєрстюка, Івана Світличного, Василя Стуса, Зіновію Франко), у квітні – ще кількадесят осіб. Загалом, у часи «великого погрому» втратило свободу близько ста осіб. У травні того ж таки року усунуто від влади вже й раніше позбавленого свободи дій Петра Шелеста, а його місце на посаді секретаря комуністичної партії на Україні посів Володимир Щербицький – прихильник твердого курсу щодо «інакомислячих елементів». Його правую рукою у сфері культурної політики був сумнозвісний Валентин Маланчук – начальник відділу пропаганди Центрального Комітету Комуністичної партії України. Маланчук не зупинився на арештах: він особисто докладав зусиль, щоб усі сфери культурного життя були контрольовані партією. В цій ситуації праця в «Літературній Україні» нагадувала мінне поле. Дописувач, якщо не був тотальним конформістом, не міг передбачити, що може викликати гнів влади й яку ціну треба буде заплатити за невинний, на перший погляд, текст. Те саме було й з В'ячеславом Брю-

ховецьким. Коли дійшло то того, що на саму лише думку про редакцію в нього починали тремтіти руки, Брюховецький прийняв рішення залишити «Літературну Україну». Спочатку він думав про те, щоб влаштуватися до Інституту літератури Академії наук. Проте незабаром виявилось, що, не маючи довіри влади, про працю там він мав забути й мріяти. На щастя, знайшов місце в Київському інституті культури, де займався... дитячою літературою. Лише коли у 1979 році пішов Маланчук, тодішній директор Інституту літератури Микола Жулинський запропонував Брюховецькому перейти до Інституту. Там, окрім праці літературного критика (писав, зокрема, про Миколу Зерова й Ліну Костенко), Брюховецький був секретарем партійної організації. З партії вийшов у 1990 р., адже вже тоді був одним із ініціаторів Народного руху України за перебудову, і у фазі створення Руху – одним з найактивніших діячів цієї першої масової опозиційної організації на Україні. Незабаром після першого загальноукраїнського з'їзду Руху (вересень 1989 року) Брюховецький залишив велику політику й виїхав читати лекції до Сполучених Штатів і Канади. Побачив там сучасні університети, про які тоді на Україні не можна було навіть мріяти, але водночас американська й канадійська молодь радше розчарувала його: «Наші студенти, – дійшов він висновку, – є розумнішими».

Ідея

Коли він повернувся в Україну, політична ситуація була далека від стабілізації. Тривало знамените голодування студентів, які домагалися прискорення демократичних змін (жовтень 1991 року). Мріяли про незалежну Україну. Саме в той час сталася подія, яка, за словами самого Брюховецького, стала поворотним пунктом у його житті. Отже, одного разу його запросили взяти участь у радіопередачі, де, крім нього, виступали представники студентської акції голодування. Вже після запису передачі він запитав їх, чи мають вони час на навчання. Відповідь, яку отримав: «Навчатися будемо потім, тепер нам треба збудувати незалежну Україну», йому зовсім не сподобалась. «Бо яка ж це буде Україна, якщо її будуватимуть недовчені юнаки?» Після цієї розмови він уже не міг думати ні про що інше, як про створення сучасного університету, який формував би українську еліту.

Виношуючи задум сучасного університету, Брюховецький хотів, щоб цей заклад підтримував водночас найкращі українські традиції. А відтак залишався тільки крок до ідеї відродити

славлетну з часів Речі Посполитої, засновану в XVII столітті, Києво-Могилянську академію. Задум був добрий, але в тодішніх умовах цілковито божевільний. Адже в приміщеннях колишньої Академії (яку в 1817 році було зредуковано до духовної семінарії) розміщувався військовий штаб дніпровського флоту та військова школа. Й не дуже вже хто-небудь ще, крім Брюховецького, був зацікавлений у відродженні самої Академії. Перші кроки майбутній ректор спрямував до своїх колег із Руху, які охоче розмовляли з ним про його задуми, але... нічого не робили.

Й, напевно, ідея ніколи б і не пішла далі дискусії, якби не факт, що після ухвалення 24 серпня 1991 року Верховною Радою Декларації незалежності на Україні тривала виборча кампанія перед першими президентськими виборами. На початку вересня 1991 року в Києві відбувся Форум інтелігенції, в якому взяв участь один із претендентів на президентське крісло – тогочасний голова Верховної Ради Леонід Кравчук. Зустріч вів Іван Драч. Було відомо, що Кравчук відвідає тільки першу частину зустрічі. Тому для Брюховецького питанням життя і смерті стала можливість виступити під час присутності Кравчука у залі. Завдяки Драчеві цей намір удався, Брюховецький публічно закликав до відродження Академії, а через два дні мав уже особисту зустріч із Кравчуком. Йому без зайвих зусиль вдалося намовити того до участі у відродженні Академії. Як каже сам Брюховецький, час був надзвичайно сприятливий, адже Кравчукowi як учасникові виборчих перегонів було дуже вигідно, щоби його вважали меценатом української науки. 19 вересня 1991 року він підписав розпорядження «Про відродження Києво-Могилянської академії». Насправді цей акт не мав ніякої правової сили (адже це не урядовий документ), тим не менше, він був політичним дозволом на створення університету. А саме цього передусім домагався Брюховецький. Він розумів, що або йому вдасться створити заклад швидко, або не вдасться взагалі. Організаційна робота почалася на повну потужність. У листопаді 1991 року Брюховецький став формально ректором Академії, яка створювалась. Новоспечений ректор хотів, щоб відроджена Могилянка прийняла перших студентів уже в 1992 році. На початку навіть більше, ніж брак коштів (сума, яку виділила Верховна Рада, була аж ніяк не достатньою), дошкуляв брак приміщень для майбутнього університету. Це було абсолютним божевіллям, однак Брюховецький вирішив здобути приміщення в історичних будовах Академії, які, нагадаю, перебували в розпорядженні армії. Він

почав безкінечні паломництва до адмірала Олексія Коровіна. Адмірал то приймав, то не приймав майбутнього ректора, не приховуючи дедалі більшого роздратування від упертості відвідувача. Невідомо, чим би закінчилася ця історія, якби не одна пристрасть адмірала Коровіна.

Шахи і мер

Адмірал був пристрасним шахістом. Одного разу, вкотре випроваджуючи Брюховецького, Коровін недбало бовкнув, що не має більше для нього часу, бо хоче ще розіграти партію в шахи. «Зіграймо на одну кімнату для мене», – запропонував Брюховецький. Адмірал, який вважався гросмейстером і притому був переконаний, що гуманітарії не мають про цю гру ніякого поняття, погодився. Напевно, підбадьорював себе тим, що нарешті позбудеться набридливого прохача. Пиха погубила військового цабе. Адже Брюховецький також був пристрасним шахістом, а в молодості навіть успішно виступав у цьому виді спорту в масштабі всього Совецького Союзу. Першу партію адмірал програв. Другу – програв. Третю – програв. Коли хотів грати наступну, Брюховецький відказав – ні. «Ми мали розіграти одну партію. Я чув слово офіцера, що якщо я виграю, то отримаю кімнату. Я виграв три рази. І більше грати не буду». «Слово офіцера» виявилось ефективним аргументом. Брюховецький отримав свою кімнату. Передпокій було здобуто.

Проте весь комплекс будинків колишньої Академії й надалі перебував у володінні військових. Нововідродженому університетові вдалося відвоювати їх лише через кілька років. Брюховецький знайшов у цій справі чимало прихильників. Його підтримував перший міністр оборони України Костянтин Морозов, корисні рішення приймав, уже як президент, Леонід Кравчук, однак найсерйознішу допомогу надав Микола Васильович Лаврухін, останній «радянський» мер Києва. Лаврухін, росіянин за походженням, чудовий адміністратор, захопився ідеєю відродження Академії, і хоча після переможних для демократів виборів з березня 1990 року мусив задовольнитися посадою заступника голови Київради, дуже прислужився Брюховецькому своїм знанням владних механізмів. В основному завдяки йому навчальний заклад повернув собі забудови історичної Могилянки.

Оселившись у «трофейній» кімнатці, Брюховецький продовжував витирати клямки у владних кабінетах, добиваючись

усіх будинків Академії. Нарешті отримав від Кравчука запевнення, що той своїм президентським указом передасть забудови штабу дніпровського флоту у власність Академії. Цією радісною новиною Брюховецький відразу поділився з Лаврухіним. Але, хоч як це дивно, той не тільки не зрадив, а й попросив негайно зустрітися. Старий бюрократ Лаврухін знав, що милість Божа на строкатому коні їздить, і що один президент дав, інший може відібрати. «Нам треба просуватися системно. Треба скликати урядову комісію, яка здійснить опис будинків, перевірить, хто є їхнім законним власником, і врешті саме Рада Міністрів повинна видати відповідну постанову». Шлях був довгим. Лише в 1993 році уряд Леоніда Кучми видав відповідну постанову. Однак цей шлях варто було пройти. Це вберегло Академію кілька років по тому, коли прем'єром став сумнозвісний Павло Лазаренко, від утрати будинків. (Проект постанови, яка відбирала в Академії будинки, лежав готовий для підпису на столі Лазаренка, коли попереджений про це Брюховецький організував велику прес-конференцію під гаслом: бюрократи вдруге закривають Києво-Могилянську академію. Зчинився скандал, після якого проект опинився там, де йому й місце – у кошику для сміття.)

Про магічну силу полуниці

Хоча власником комплексу будинків після штабу дніпровського флоту Академія стала в 1993 році, вже 1992-го вона відчинила свої брами для студентів. В'ячеслав Брюховецький чудово пам'ятає все, що відбувалося в ті літні дні. У перший день подання документів на навчання не зголосився жоден кандидат. На другий – також нікого. На третій – нікого. Над усім заходом зависла тінь компрометації. Брюховецький відчував, що починає сивіти. Стільки зусиль намарне! Наступного дня до кімнатки професора зайшла старенька: *«А ви відремонтуєте церкву?»* (в академічному комплексі знаходилась церква Благівіщення Пресвятої Богородиці, яку в совєцькі часи перетворили на склад). *«Я б так хотіла, щоб ви її відремонтували! Я ще дитиною приходила до неї».* *«Відремонтуємо, але на це треба часу. Ми лише починаємо».* *Старенька зраділа: «Я б хотіла вам допомогти. В мене немає грошей, але в себе на городі я вирощую полуницю. Ось вам трохи принесла. Беріть, будь ласка, й дайте своїм співробітникам. Хай вам буде на здоров'я. Як під'їсте, все буде гаразд».* Брюховецький схопив телефонну трубку, щоб покли-

кати колег. Коли її поклав, старенької вже не було, а єдиним доказом, що все це йому не примарилося, були залишені на столі ягоди. І в той самий момент із приймальної комісії зателефонували, що перший абітурієнт приніс свої документи. А церкву, про яку так турбувалася старенька, нині відбудовано.

Будні

Хоча й побутують різні оповіді про різні чудесні збіги обставин, які супроводжували відновлення закладу, теперішня позиція Академії є не наслідком втручання надприродних сил, а результатом щоденної, послідовної праці цілого штабу людей: передусім викладачів, але також і адміністраторів, і, звісно, самого Брюховецького. Було нелегко: лише протягом перших двох років існування університету довелося попрощатися зі 150 працівниками. Найважливішим був розвиток, нові ідеї, високі вимоги до наукових кадрів і до студентів. Завдяки такій стратегії Академія, одна з перших серед українських закладів, створила Школу бізнесу, яка навчає студентів у системі MBA.

З кільканадцятьох дисциплін створено магістерські програми. Навчання в Академії стало справою престижу для молодих людей. В її рамках функціонує чудовий центр досліджень історії та культури східноєвропейського єврейства, яким керує ще одна людина-інституція – Леонід Фінберг. Окрім досліджень, центр здійснює широку видавничу діяльність. Куратором ще однієї з видавничих серій НаУКМА – філософської (мабуть, найкращої в Україні) – є Костянтин Сігов, чудовий знавець сучасного французького інтелектуального життя, керівник Центру європейських гуманітарних досліджень НаУКМА. В амбітних щорічниках центру під назвою «Дух і Літера» з'являються також і польські автори (один з останніх номерів часопису було цілковито присвячено доробкові Єжи Гедройця).

Академія – це також великий фінансовий проект. Бюджет держави покриває менш як половину видатків університету, решту треба здобувати своїми силами. Пошук фондів був і є головною турботою В'ячеслава Брюховецького. Спочатку фінансову підтримку Академії надавала українська еміграція на Заході, в основному в Америці. Сьогодні Академія отримує гранти в різних міжнародних інституціях і фондах. Останнім із успіхів у цій сфері стало, наприклад, здобуття британського гранту на журналістські студії, які вже кілька років поспіль успішно втілюються в НаУКМА через відповідну магістерську програму. Амбіцією

Брюховецького є створення десятимільйонного залізного капіталу для Академії. Йдеться, звісно, про мільйони доларів. Брюховецький, сміючись, говорить, що це завдання не таке складне, як виховання свого наступника. Бо не секрет, що Києво-Могилянська академія – це фірмовий продукт В'ячеслава Брюховецького. Дехто навіть вважає, що без нього важко собі уявити подальший розвиток університету. Така думка, можливо, й тішить самолюбство Брюховецького, однак він чудово усвідомлює, що його місія закінчиться справжнім успіхом лише тоді, коли Академія буде спроможна обійтися без нього.

Україна. Світ. Польща

Могилянка, на відміну від жодного іншого українського університету, є відкритою до світу (її студенти обов'язково мусять знати англійську мову, адже лекції читаються українською та англійською). Як уже згадувалось, Академія співпрацює з кількадесятьма західними університетами. Чимале значення має допомога з боку різних американських та британських інституцій (наприклад, таких, як British Council). Цікавими є й досягнення Академії у співпраці з японськими партнерами. Серед почесних докторів Академії такі видатні імена, як Збігнев Бжезінський, Поль Рікер, Юрій Шевельов, Роман Шпорлюк, Іван Фізер чи Сергій Аверинцев.

Хоча серед надвіслянських науковців Могилянка удостоїла тільки проф. Єжи Клочовського, польські сліди в ній досить помітні. Академія є однією з засновниць люблінського Європейського колегіуму польських і українських університетів. Польська мова швидко стала одним з найпопулярніших серед студентів курсів іноземних мов. І що важливо: польську вивчають не тільки філологи, які становлять зазедве 10 % від загальної кількості студентів, які навчаються польської мови, а й студенти всіх інших факультетів – від природничих наук до економіки.

Вдалим експериментом було надання в 2000 році варшавським Інститутом східних студій стипендій для найкращих студентів, що вивчають економіку. Могилянці брали також участь у літній школі польської мови й культури в Ягеллонському університеті. Професор Володимир Моренець веде монографічний лекційний курс польської літератури. Однак проблематичною залишається доступність цієї літератури в Україні.

2001 р. Товариство опіки над архівом Літературного інституту передало бібліотеці Академії колекцію видань заслуженого для польсько-українського зближення осередку в Мезон Лафітт. Важко було б знайти в Києві краще місце для видань Єжи Гедройця. Але правдою є й те, що це лише крапля в морі потреб.

Студенти – професори – громадяни

Від самого початку університетської кар'єри творця Могилянки його амбіцією було навчання молодих українців на найвищому рівні – щоб вони без комплексів могли конкурувати з випускниками найкращих світових університетів. Не менш важливим, ніж навчання, було виховання в молодих людях, які переступили поріг Академії, свідомих громадян України. Громадян, яким не буде байдуже, що відбувається в їхній країні. З цією метою організовувались зустрічі з українськими політиками та дипломатами, акредитованими в Києві, яким патрунувала влада університету. Брюховецький багато разів повторював, що впевнений в одному: хтось із наступних президентів України буде випускником Могилянки.

Момент істини для Брюховецького та його студентів у справі цього «громадянського виховання» настав під час президентських виборів 2004 року. Задовго до початку офіційної виборчої кампанії для всіх було очевидним, що це будуть незвичайні вибори. Останній період правління Леоніда Кучми – це часи небаченої раніше в Україні корупції, залучення державних інституцій (особливо податкової інспекції та міліції) в безпардонну боротьбу з опозицією, тиску на засоби масової інформації, особливо електронні, якими кучмівська команда керувала за допомогою уславлених «темників» (неформальні інструкції про те, що належить, а що не належить висвітлювати); це період, коли за нез'ясованих обставин гинуть українські журналісти (найгучнішою була справа вбивства творця інтернет-газети «Українська Правда» Георгія Гонгадзе).

Табір Кучми виставив як свого кандидата на президентське крісло овіяного сумною славою чинного прем'єра – Віктора Януковича. Кандидатом від опозиції став Віктор Ющенко, колишній голова Національного банку й колишній прем'єр. Брюховецький чудово знав цього другого й навіть, як ходили чутки у Києві, вже до президентських виборів 1999 року намовляв того висунути свою кандидатуру на найвищу посаду в державі. Тоді Ющенко

рішуче відкинув такого роду пропозиції (кажуть, що на пропозицію Брюховецького відреагував коротко: «Уб'ють!»). Однак значна суспільна підтримка, яку він здобув як прем'єр (коли над ним нависла загроза відставки, прихильники зібрали чотири мільйони підписів громадян на його підтримку), і драматична ситуація, в якій опинилась Україна під кінець правління Кучми, привели до того, що на цей раз Ющенко прийняв виклик.

Кампанія була дуже брутальною, однак справжній шок українці пережили у вересні, коли Ющенко зліг від таємничої хвороби, а австрійські лікарі підтвердили, що його було отруєно діоксинами. Обличчя Ющенка змінилося до невпізнання, й так само до невпізнання змінилась Україна. Українці зрозуміли, що від цих виборів залежить, бути чи не бути українській демократії. Студенти збиралися на багатолюдні мітинги, серед них також і чимало могилянців. Оскільки найбільший київський навчальний заклад – університет імені Тараса Шевченка – перебував у руках лояльної до Кучмової команди влади, Могилянка дуже швидко стала справжньою оазою свободи.

На реакцію влади не треба було довго чекати. 17 жовтня на територію закладу ввійшла міліція, яка під приводом мінної тривоги (таких «тривог» тоді було в Києві чимало) провела ревізію. Було зрозуміло, що на цьому клопоті Могилянки не закінчаться. 27 жовтня близько двох тисяч студентів утворили живий ланцюг навколо університету, протестуючи проти тиску на Академію і висловлюючи солідарність із колегами інших навчальних закладів, яких виключили за політичну діяльність. Студентську акцію підтримала своїм авторитетом Ліна Костенко – найвидатніша сучасна українська поетеса і почесний доктор Могилянки. Проте найризикованішим рішенням В'ячеслава Брюховецького була згода на відкриття у приміщеннях Академії прес-центру виборчого штабу Ющенка. Тоді в Києві народився анекдот: на прес-конференції журналісти запитують Януковича: *«Якщо ви здобудете перемогу на виборах, яким ви бачите майбутнє Академії і Брюховецького?»* Янукович на це відповідає: *«Який Брюховецький? Яке майбутнє?»*.

Перший тур виборів приніс незначну перевагу Ющенку (39,9 % до 39,26 %), але ніхто не мав сумнівів, що його перебіг був далекий від демократичних стандартів (опитування екзитполу давало Ющенкові майже 7 % переваги). Всі готувалися до того, що в другому турі буде ще гірше. Але диво над урною, яке сталося

21 листопада 2004 року, а конкретніше – масштаби цього дива, приголомшили більшість українців. Згідно з рішенням (висновком) Центральної виборчої комісії, яка до ранку наступного дня не могла порахувати кількість громадян, які взяли участь у виборах, у другому турі переміг Янукович, маючи понад 3 % переваги над кандидатом від опозиції. Поза сумнівом, це була одна з найважчих ночей у житті В'ячеслава Брюховецького.

Зранку Юценко в ефірі 5 Каналу закликав своїх прихильників вийти на демонстрацію на Майдан Незалежності. О дев'ятій ранку там почали збиратися люди, але їх було не більше 20 тисяч. Занадто мало, щоб змусити владу повторити проведення сфальсифікованих цього разу виборів. Коли на Майдані збирався перший мітинг Помаранчевої революції, В'ячеслав Брюховецький ішов на зустріч зі своїми співробітниками в Академії. Для нього було зрозуміло, що в такій ситуації академічне середовище не може мовчати, але він не був певний, чи серед його колег не візьме гору байдужість і страх. Врешті, від прийнятого рішення може залежати доля Могилянки. І перше приємне здивування: ніякої дискусії не було. Обов'язково треба протестувати. Ініціативна група захисту громадянських прав і свобод, яку щойно створили учасники зустрічі, скликала на ранок 23 листопада збори всіх студентів і працівників університету: *«Було зганьблено, знищено й зневажено святе право кожного громадянина на вільний вибір свого майбутнього. Тому ми закликаємо всіх Могилянців стати на захист своїх громадянських прав».*

Негайно було проголошено страйк. З київського Подолу, де міститься Академія, довга колона могилянців на чолі з Брюховецьким вирушила на Майдан Незалежності. Незабаром застрайкували вищі навчальні заклади у Львові та інших містах України, до протесту долучилися студенти найбільшого українського університету імені Тараса Шевченка (хоча його влада офіційно до страйку не долучилась), але перший найважчий крок зробила Могилянка.

Мітинг 23 листопада був формальністю: НаУКМА проголосила політичний страйк. Академічна спільнота вимагала повторного проведення другого туру виборів, відставки ненависного всіма голови президентської адміністрації Віктора Медведчука, покарання всіх винних у фальсифікації виборів та поновлення виключених із політичних мотивів студентів. Намети могилянців приєдналися до наметового містечка на Хрещатику. 25 листопада могилянці проголосили акцію «Ми йдемо!» Це гасло

акція запозичила з назви пісні популярної рок-співачки Марійки Бурмаки (пісня дуже швидко стала одним із гімнів помаранчевого Майдану). Кожного дня, коли київський Майдан Незалежності залишали великі колони демонстрантів, щоб іти під Центральну виборчу комісію, Верховну Раду чи інші державні будівлі й навчальні заклади, з динаміків линула саме пісня Бурмаки. Могилянці вирішили ходити всюди там, де *«ще не почули голосу народу»*. Почали від Міністерства освіти, наступного дня були під Академією внутрішніх справ, проводили демонстрацію під посольством Російської Федерації. 27 листопада вони пікетували телевізійний канал ICTV (який належить зятеві Леоніда Кучми – Вікторові Пінчуку), протестуючи проти ненависницької щодо змін, які відбувалися в Україні, пропаганди. Справжнім «орлом» цього каналу в цій сфері був запрошений із Москви тележурналіст Дмитро Кисельов.

Наприкінці першого тижня протестів Київ жив чутками про можливу в будь-який момент інтервенцію: одні шепотіли про російську інтервенцію, інші про можливе використання місцевих спецпідрозділів міліції та армії. Ще інші були впевнені, що на Київ вирушать тисячі гірників із Донбасу. Апогей пліток припав на 28 листопада, коли студенти Могилянки рушили під 5 Канал, щоб продемонструвати свою підтримку цього опозиційного осередку. З того періоду збереглася фотографія самотнього Брюховецького на переході, що веде на Рибальський острів (там розміщується 5 Канал). Тільки втаємничені знають, що це був єдиний випадок, коли пан В'ячеслав затримав студентську колону, щоб самому (не наражаючи молодь) перевірити, чи з другого боку не стоять бойовики (доброзичливці доносили, що готується провокація). 29 листопада непокірні студенти пікетували Міністерство внутрішніх справ, яким тоді керував один із найбільш скомпрометованих політиків Кучмової команди – Микола Білокінь.

Андріївський узвіз – це одна з наймальовничіших вуличок Києва. Вона сполучає стару частину Києва, яка розташована на узгір'ї, з Подолом. Приблизно посеред Андріївського узвозу стоїть будинок, в якому жив Михайло Булгаков. Верхню частину вулиці вінчає барокова Андріївська церква. Саме цією мальовничою крутою вуличкою спинались студенти Могилянки останнього листопадового дня, щоб висловити свою підтримку працівникам Міністерства закордонних справ (дипломати були

першими чиновниками, які підтримали табір помаранчевих). Демонстрації могилянців тривали 17 днів і закінчилися лише 8 грудня, коли Верховний Суд визнав недійсним другий тур президентських виборів. В усіх брав участь ректор їхнього університету. Він не намагався шукати заміни з числа своїх співробітників, не шукав навіть хвилини відпочинку (хоча кілька років раніше пережив інфаркт). Він був там, де були його студенти.

2 грудня 2004 року помаранчеві створили Комітет національного порятунку, який мав керувати акціями протесту, що хвилею зростали по всій Україні. Серед його членів не могло не бути В'ячеслава Брюховецького. Під час засідань Комітету В'ячеслав Степанович побачив нового Ющенка. Майбутнього українського президента завжди критикували за брак рішучості (на Україні про нього казали «ні риба, ні м'ясо», а еміграційний публіцист Богдан Осадчук надав йому ймення «українського Гамлета»). Найзапальніші члени Комітету, передусім один із комендантів Майдану, Тарас Стецьків, намагалися схилити Ющенка до переходу від мирних демонстрацій до силового захоплення окремих державних будівель. Ющенко сказав: «ні». Стецьків пригрозив, що, як не дістане на те згоди, то поїде назад до Львова. Присутні були переконані, що Ющенко звично почне переконувати популярного на Майдані політика залишитися. Всі дуже здивувалися, коли Ющенко спокійно запитав: *«О котрій годині в тебе поїзд?»*

9 грудня Академія поновила навчання. На Майдан Незалежності студенти й професори вирушали після занять. До кінця виборчої епопеї в Могилянці діяв прес-центр штабу Ющенка. Після його перемоги на пам'ятному виборчому плакаті серед маси записів видніється не так побажання, як порада, написана рукою ректора Академії: *«Вікторе Андрійовичу! Завтра – на роботу!»*

У січні 2005 року розпочалася робота над створенням нового уряду. Стартувала біржа імен. Як кандидата на міністра освіти найчастіше згадували В'ячеслава Брюховецького. І якби він хотів, то з усією певністю отримав би цей портфель. Але він не хотів. Він повернувся до справ Академії, яка є сенсом його життя. А справ, які постійно треба залагоджувати, безліч. Найважливішою є гуртожиток. Без нього немає шансів на те, що здібні молоді люди з убогої української провінції зможуть отримати освіту в Могилянці. Якщо навчатимуться в Києві, то з соціальних причин оберуть університет імені Тараса Шевченка. Могилянка

роками тішилася прихильністю низки політиків з перших сторінок українських газет, але не вони розпоряджаються комунальними будинками у Києві. А з київською владою жодним чином не можна було порозумітися. Можливо, саме через це Брюховецький, відмовившись йти на парламентські вибори в списку «Нашої України», погодився виступити кандидатом від цієї партії до Київської міської ради. Але вибори 26 березня 2006 року відбувались уже в цілком іншій атмосфері, ніж останні президентські. Табір помаранчевих встиг менше ніж за рік після революції досить істотно скомпрометувати себе. Сварками, безпорадністю у врядуванні й, зрештою, звинуваченнями в корупції. «Наша Україна» зазнала поразки. Вона не тільки програла Партії регіонів (32,14 %), а й втратила позицію лідера помаранчевого табору на користь Блоку Юлії Тимошенко (13,95 % до 22,29 %). Київ майже одноголосно проголосував за партію гарної Юлії. Брюховецький, щоправда, потрапив до Ради міста, тим не менше вже в процесі її конституювання зрозумів, що там немає чого шукати. Витрачання часу на принагідні партійні війни не мало сенсу. Він відмовився від свого мандата і знов зайнявся винятково справами Академії. На запитання, чи він не розчарований тим, що сталося після революції, відповідає без вагання: *«Я виходив на Майдан Незалежності не заради Віктора Ющенка, а заради змін у моїй країні. Тому, хоча сьогодні в Україні й не все йде як по маслу, я не шкодую про своє рішення».*